

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка
Гуманітарно-природничий університет ім. Я. Длугоша (м. Ченстохова Польща)
Вища школа лінгвістична (м. Ченстохова Польща)
Пряшівський університет (Словаччина)
Ніредьгазький Університет (Угорщина)

*Весь світ з вами,
якщо ви з нами!*

**III Міжнародна науково-практична
Інтернет-конференція**

**«МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД
СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО РОЗВИТКУ
ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»**

м. Мукачево

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Тернопільський національний педагогічний університет
ім. Володимира Гнатюка
Гуманітарно-природничий університет ім. Я. Длугоша
(м. Ченстохова Польща)
Вища школа лінгвістична (м. Ченстохова Польща)
Пряшівський університет (Словаччина)
Ніредьгазький Університет (Угорщина)

Тези доповідей
III Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції

«МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД
СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО РОЗВИТКУ
ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»

28 жовтня 2022 року

Мукачево 2022

УДК 338.486:91(477:4)(043.2)
М 58

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(протокол № 9 від 21 листопада 2022 р.)*

Відповідальний за випуск – доктор географічних наук, доцент Смочко Н.М.

Редакційна колегія: Щербан Т.Д. – д.психол.н., проф. (голова); Смочко Н.М. – д.геогр.н., проф. (заст.гол.), Лужанська Т.Ю. – к.геогр.н., Папп В.В. – д.е.н., проф., П'ятка Н.С. – к.е.н., доц., Кочан В.М. – к.філос.н., ст. викл.; Медвідь Л.І. – к.е.н., доц.; Цупанич О.І. – провідний фахівець кафедри.

У збірнику тез висвітлюються погляди науковців, аспірантів, магістрантів, представників підприємницьких структур на актуальні проблеми суспільно-географічного розвитку туристичної галузі в умовах євроінтеграції. Тематика конференції охоплює наукові, освітні та практичні аспекти суспільно-географічного розвитку туристичної галузі у контексті інтегрування України в європейський економічний простір.

М 58

Міжнародний та національний досвід суспільно-географічного розвитку туристичної галузі в умовах євроінтеграції: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції / ред. кол.: Т.Д. Щербан (гол.) та ін. – Мукачево: МДУ, 2022.– 125 с.

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей. Погляди редколегії не завжди збігаються з позиціями авторів.

© Мукачівський державний університет, 2022

УДК 911.3.

Леся ЗАСТАВЕЦЬКА

доктор географічних наук, професор
zast.lesia@gmail.com

Тарас ЗАСТАВЕЦЬКИЙ

кандидат географічних наук, доцент
zast@ukr.net

Наталія ТАРАНОВА

кандидат географічних наук, доцент
taranova2202@gmail.com

Оксана СЕМЕГЕН

кандидат географічних наук, викладач
o.o.semegen@gmail.com

*Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка,
м. Тернопіль*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПОХМУРОГО ТУРИЗМУ У ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ

«Похмурий» туризм є досить специфічним видом туризму, що позначається на його обмеженій популярності. Він базується на т.з. подієвих ресурсах, що відображають трагічні сторінки історії та культури. До них належать місця поховань (цвинтарі, братські могили) і страт, масових репресій, природних та техногенних катастроф, пеніцетарні заклади, т.з. «похмурі виставки», місця воєнних подій та ін.

Некропольний туризм. У сучасному світі місця трагічних подій все більше приваблюють туристів у різних країнах. Серед них – місця поховань. Вони є об'єктами т.з. меморіального (сентиментального туризму). В багатьох країнах цвинтарі вважаються такими визначними пам'ятками, як музеї, бо на кладовищах присутні не тільки могили й пам'ятники, але й історія.

Популярним серед туристів об'єктом відвідування у Львові є Личаківське кладовище, яке від часу свого заснування (1786 р.) перетворилося у музей-некрополь. Кладовище стало елітним, відразу після його створення. На ньому поховані відомі політики, діячі культури і духовенства, військові, чиновники та багаті купці міста. Тут поховані Іван Франко, Соломія Крушельницька, Маркіян Шашкевич, Володимир Івасюк та ін. Багато могил мають архітектурне значення, у деяких з них є свої цікаві історії та легенди. З недавнього часу всім бажаючим надається можливість здійснити нічну прогулянку по Личаківському цвинтарю, Ця ідея належить директору музею «Личаківське кладовище» Ігорю Гавришкевичу. Екскурсія триває близько години, а ціна у порівнянні з денною екскурсією зростає вдвічі.

Цікавими з історичного погляду для туристів будуть також відвідування інших об'єктів некропольного туризму Західної України: Янівського цвинтаря у Львові, історико-культурного заповідника «Кладовище на Зеленій вулиці» у Чернівцях, Єврейського цвинтаря у Калуші, Старого цвинтаря у Дрогобичі,

Польського цвинтаря у Яворові, Козацького цвинтаря у Кременці, цвинтаря дивізії «Галичина» під Золочевим та ін.

Одним з сегментів «похмурого туризму» є містичний туризм, який набуває все більшої популярності серед мандрівників та любителів активного відпочинку. Він пов'язаний з відвідуванням місць, які оповиті таємницями та легендами або набули містичного характеру. Серед об'єктів такого туризму у Західній Україні варто відзначити, насамперед, замки – Кременецький, Підгорецький, Олеський, Золочівський; Світовидове поле (сакральне місце давніх слов'ян), підземелля, містична гора Чортова скеля у Львові, будинок з привидами у Тернополі, будинок з химерами у Луцьку тощо.

Досить популярними у світі є відвідування місць, пов'язаних з воєнними подіями. В Європі – це, наприклад, тури до місць битв часів Першої та Другої світових війн, участь в історичних реконструкціях знаменитих воєнних подій. Поряд з цим створюються центри туризму, які мають за мету, насамперед, зберегти історію, пам'ять, а ніж здійснювати розважальну програму. В західній частині України подібними дестинаціями є, наприклад – м. Зборів, Збараж, Берестечко, Пилявці – місця битв козацьких військ з польською шляхтою, Бункер Лінії Арпада – найбільший в Україні військовий бункер часів Другої Світової війни (Закарпатська область) та ін.

Колишні місця позбавлення волі, пенітенціарні заклади також приваблюють певне коло туристів. Ці місця можуть бути включені до екскурсійних маршрутів або бути об'єктами відвідування окремими туристами. Одним з подібних сумнозвісних закладів подібного плану у Західній Країні є «Тюрма на Лонцького» – колишня тюрма у Львові, яка використовувалася у ХХ ст. як політична в'язниця радянською та нацистською владами; з 2009 року функціонує як національний музей-меморіал жертв окупаційних режимів. Своєрідним є Тернопільський історико-меморіальний музей політичних в'язнів, створений у 1996 році. Заклад розташований у приміщенні колишнього слідчого ізолятора КДБ (28 камер). Експозиція музею відтворює режим утримання політичних в'язнів, методи допитів, перебування ув'язнених у таборах.

Одним з різновидів похмурого туризму є туризм катастроф, який функціонує в місцевостях, де стались катастрофічні події природного чи техногенного характеру, які призвели до важких наслідків. Трагічною сторінкою в історії Львівщини стала Скнулівська трагедія – авіакатастрофа, яка трапилася під час авіашоу на Скнулівському аеродромі під Львовом у 2002 році. За кількістю загиблих (77 осіб) ця подія вважається однією з найбільших катастроф в історії авіаційних свят. Відвідування місця трагедії може бути додано до екскурсійного маршруту Львовом.

Цікавими для туристів також будуть відвідини десакралізованих об'єктів релігійного характеру. Сюди належать занедбані храми, монастирі, які є водночас об'єктами як історії, так і похмурого та індустріального туризму. Яскравими прикладами об'єктів є закинута неоготичний Собор Матері Божої Неустанної Помочі у с. Сороцьке, костел Матері Божої Утішительки у с. Великий Ходачків (Тернопільська область), костел Святого Валентина у с. Раковець Львівської обл. та ін.

Туристичні маршрути, пов'язані із відвідуванням об'єктів похмурого туризму дають змогу кожному учаснику розширити власний світогляд, краще зрозуміти історію та культуру нашої країни. Мандрівки на місця трагедій і злочинів, історичних драм та битв тощо, можуть слугувати хорошим педагогічним елементом, адже вони змушують туристів продумати про фактори, які спричинили до цих подій в минулому, а також про те, як можна уникнути подібних катастроф в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Lennon J. J. and Foley M. Dark Tourism: the Attraction of Death and Disaster. London: Cassell, 2000.
2. Stone P. R. Review: Dark Tourism – Cashing in on Tragedy? A Tourism Society Seminar Event, 17th October 2005: London Available from: www.dark-tourism.org.uk [Accessed on 31 October, 2005].
3. Заставецька Л. Б., Заставецький Т. Б. Похмурий туризм в Україні: теоретичні та прикладні аспекти дослідження // Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 70-річчю утворення Льотної академії НАУ. Дніпро : Середняк Т. К., 2021. С. 97-103.
4. Заставецький Т., Заставецька Л. «Похмурий туризм» як відображення трагічних подій у історії та культурі народів // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Сер. Географія. Тернопіль : Тайп. №1 (29). 2011. С. 101-107.
5. Заставецький Т.Б. Потенціал «похмурого» туризму в країнах Європи // Сучасні вектори розвитку туризму: тенденції та перспективи країн // Європейського регіону: міжнародна монографія (колектив авторів / за заг.ред. Л. Заставецької). Тернопіль, 2020. С.102-111.

УДК 911.3:30/33 (477.8)

Тетяна ЛУЖАНСЬКА

кандидат географічних наук, доцент
tetyana.Luchanska70@gmail.com

Мукачівський державний університет, м. Мукачеве

Вікторія ЗИЙНИЧ

здобувачка спеціальності Географія освітнього ступеня Магістр
Мукачівський державний університет, м. Мукачеве

ОЦІНКА АНТРОПОГЕННИХ ЛАНДШАФТНИХ КОМПЛЕКСІВ

До початку ХХІ ст. людство перетворилося на потужну техногенну силу, інтенсивний антропогенний вплив призвів до змін не лише в окремих природних комплексах, але й природних ландшафтів у цілому. Вчення про ландшафт ґрунтується на уяві про ландшафтний комплекс як сукупність генетично

ЗМІСТ

1. ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ІНФРАСТРУКТУРА ТУРИЗМУ	5
Shevchuk S. Regional model of recreational land USA	5
Заставецька Л., Заставецький Т., Таранова Н., Семеген О. Перспективи розвитку похмурого туризму у західному регіоні України.....	8
Лужанська Т., Зийнич В. Оцінка антропогенних ландшафтних комплексів.....	10
Питуляк М., Войціх Д. Рекреаційно-туристичний потенціал Чортківської ОТГ Тернопільської області.....	14
Питуляк М., Гуляйгородський В. Бальнеологічні ресурси Львівської області та їх використання.....	17
П'ятка Н., Лелик В., Оцінка водного режиму та гідроенергетичного потенціалу басейну р. Тиса.....	19
П'ятка Н., Терпай Г. Природоохоронна діяльність в басейнах малих річок Українських Карпат.....	21
Товт А., Товт К. Рекреаційно-туристичний потенціал Великоберезької сільської територіальної громади.....	23
Шуканова А., Дядченко Ю. Музеї при закладах освіти як осередки виховної роботи та об'єкти туристичного інтересу.....	26
2. СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ МОДЕЛІ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ	28
Горват М., П'ятка Н. Еколого-економічні аспекти природокористування на прикордонних територіях України.....	28
Колотуха О. Еволюція поглядів на територіальну рекреаційну систему: від базової моделі до сучасних підходів.....	30
Лужанська Т., Сьомак В., Туряниця А. Роль міжсистемного аналізу в конструктивно-географічному прогнозуванні	33
Мальська М., Зінько Ю., Горішевський П. Сільські гостинні садиби і національні парки Карпатського регіону України в період пандемії: рекреаційно-туристичний аспект.....	36
Машіка Г., Текелій Д. Шляхи формування інвестиційного середовища в Карпатському туристичному регіоні	38
П'ятка Н., Шекура В. Еколого-економічні механізми природокористування України в умовах сучасних викликів.....	40
П'ятка Н., Шекура І. Еколого-економічні проблеми природокористування у лісовому господарстві Карпатського регіону.....	43
Смочко М., Соцька І., Магаль Р. Медико-географічне районування території України: теоретичний аспект.....	45
Стець А., Лужанська Т., Хлуд О. Роль «зеленої економіки» у суспільному житті суспільства.....	47

3. ПРОМОЦІЙНА ПОЛІТИКА В ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНІЙ СФЕРІ	49
Бучко Ж. Конкурси з розробки туристичних маршрутів: промоція культурного надбання та досвід для творчої молоді.....	49
Матвійчук Л., Мельник Д. Імідж як складова конкурентоспроможності підприємств сфери туризму.....	51
Пеняк П. Нематеріальна культурна спадщина Закарпаття: перспективи використання в сфері туризму.....	54
Смочко Н., Тимошенко Л., Поляк Р. Екопоселення: сутність поняття та принципи функціонування	57
4. МОНІТОРИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В ПЕРІОД ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	60
Лозова Л. Вимушені переміщення у трендах розвитку туристичної галузі в період воєнного стану.....	60
Лужанська Т., Попович І. Практичне застосування технологій дистанційного зондування Землі	63
Смочко Н., Вольна Б., Лінчук О. Релокація та відновлення українського бізнесу в умовах війни.....	66
5. РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ ТА МАРКЕТИНГ ТУРИЗМУ	69
Грицько В., Декет Д. Зелений туризм як інструмент підвищення ефективності регіональної економіки.....	69
Папп В., Бошота Н. Роль процесу децентралізації у соціально-економічному розвитку об'єднаних територіальних громад.....	70
Пігош В. Основні аспекти поділу корпоративних правовідносин.....	72
Руденко В. Реалізація проекту «heritage» («спадщина») Європейського Союзу в освітній програмі «менеджмент туристичної індустрії» Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.....	74
6. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	76
Гринюк Д., Смочко Н. Філософія сталості туризму: етимологія понять, сучасні трансформації під впливом викликів періоду невизначеності.....	76
Ісак Т. Перспективи розвитку адаптивного туризму Карпатського регіону в післявоєнний період.....	79
Мороз Ф. Фізичний розвиток молоді – як один із напрямків розвитку туризму в післявоєнний період	81
Смирнов І. Волонтерський туризм як пріоритетний напрямок розвитку туризму в умовах воєнного стану в Україні та в післявоєнний період (на прикладі м. Кам'янця-Подільського)	83

7. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ШЛЯХ ДО УСПІХУ В ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ.....	87
Гладкий О. Новітні мультимедійні та ІТ технології для організації діяльності туристичного підприємства.....	87
Зеленська Л. Куруми як екскурсійні об'єкти в науковому, освітньому і пізнавальному туризмі.....	89
Казаков В., Пацюк В. Зміст екскурсій індустріальної тематики.....	90
Лепкий М., Подоляк В. Інтегрований підхід до реалізації регіональної програми розвитку туризму.....	93
Любіцева О., Сировець С. Прогнозування використання новітніх інформаційних технологій в сфері туризму.....	95
Медвідь Л. Картування як інструмент вивчення культурних та туристичних локацій.....	98
Смочко Н., Яцук В., Шеремета А. Успішні кейси діджиталізації суспільства та економіки України у воєнний час	100
8. ФІЛОСОФІЯ, СОЦІОЛОГІЯ, КУЛЬТУРОЛОГІЯ ТУРИЗМУ	102
Котубей В. Історико-культурний феномен туризму.....	102
Кочан В. Філософські аспекти географії туризму України	104
Смочко Н., Семурник Т. Сучасні міграційні процеси як соціальний феномен воєнного часу	106
9. ТУРИСТСЬКА ОСВІТА ТА КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ.....	108
Бейдик О. Структурно-логічні моделі в туристській освіті та регіональному розвитку туризму.....	108
Белікова М. Особливості вивчення екскурсознавства та музеєзнавства в професійній підготовці майбутніх фахівців з туризму.....	111
Ільтьо Г., Лужанська Т. Особливості впливу соціокультурного простору на формування і розвиток особистості.....	114
Кочан В., Пеняк П. Аксіологічний підхід до формування професійної компетентності в майбутніх фахівців сфери туризму у процесі викладання професійно-орієнтованих дисциплін які мають філософську основу.....	115
Смочко Н., Капац О. Гейміфікаційні технології в процесі викладання географії.....	119

Електронне наукове видання

**МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД
СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО РОЗВИТКУ
ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

28 жовтня 2022 р.

**Збірник тез доповідей за матеріалами
III Міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції**

Відповідальний за випуск: доктор географічних наук, доцент Смочко Н.М.
Верстка: кандидат філософських наук, старший викладач Кочан В.М.

Формат 60x84 1/16
Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк. аркушів – 12,5

Адреса видавництва:
Мукачівський державний університет,
вул. Ужгородська, 26, м. Мукачево, Закарпатська обл., 89600.
тел./факс (03131) 2-11-09, 3-13-43